

Warmtenetten: een sociaal-maatschappelijke investering voor nu en later

Op 24 september debatteert uw Kamer over de Energie voor huishoudens.¹ Wij vragen uw aandacht om snel keuzes te maken op dit onderwerp. Een belangrijke stap is genomen toen uw Kamer de Wet collectieve warmte (Wcw) aannam. Warmtebedrijven en gemeenten staan klaar om aan de slag te gaan met het aanleggen van warmtenetten. Toch zijn we er nog niet, want de financiële randvoorwaarden om de Wcw uitvoerbaar te maken ontbreken. Zonder deze financiële randvoorwaarden komt de beoogde opschaling niet van de grond. Bewoners kunnen dan immers geen betaalbaar aanbod krijgen, investeringen blijven uit en gemeenten kunnen hun regierol niet effectief invullen. Duidelijkheid is nodig, zodat publieke warmtebedrijven de noodzakelijke investeringsbeslissingen kunnen nemen.

De warmtetransitie vraagt nu om politieke keuzes om tot realisatie te komen

Gemeenten en warmtebedrijven staan in de startblokken. Voor een groot aantal robuuste warmtenetbuurten, goed voor circa 180.000 aansluitingen, willen we vóór 2030 starten. Deze projecten kunnen op korte termijn worden gerealiseerd en vormen de voorhoede van de warmtetransitie. We zien mogelijkheden voor opschaling van onze projectenportefeuille naar 500.000 aansluitingen in 2035. Zonder adequate financiële randvoorwaarden vallen de projecten echter stil. Daarmee gaan niet alleen deze duizenden warmtenetaansluitingen verloren, maar raakt ook de warmtetransitie als geheel uit het spoor. Deze eerste projecten vormen namelijk de kritische massa die nodig is om de kosten te verlagen, ervaringen op te bouwen en vervolgprojecten mogelijk te maken. We vragen u daarom concreet om de volgende drie punten:

- **Reserveer (extra) middelen in de Voorjaarnota 2027 voor tenminste die warmteprojecten die vóór 2030 van start gaan;**
- **Zorg voor goede financiële instrumenten, zoals een Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS) 2.0, kostendekkende tarieven en een waarborgfonds, die in 2027 starten en langjarig perspectief bieden om te investeren.**
- **Geef op korte termijn inzicht in de financiële randvoorwaarden voor de periode na 2030.**

Het kabinet onderschrijft bij Prinsjesdag de rol van collectieve warmte maar het ontbreekt nog steeds aan zicht op de financiële voorwaarden om die ambitie waar te maken. Zonder deze punten blijft de Wcw een papieren werkelijkheid.

De waarde van warmte

Warmtenetten zijn van waarde voor alle ambities waar Nederland voor staat, voor huishoudens het energiesysteem en de maatschappij.

Voor huishoudens

Voor huishoudens geeft warmte een stabiele, voorspelbare energierekening die niet afhankelijk is van internationale grillen. Voor een aanzienlijke groep huishoudens is een collectieve oplossing bovendien de enige oplossing: het ligt simpelweg niet voor de hand dat in dichtbebouwde stadswijken met veel appartementen, iedereen een warmtepomp op zijn balkon heeft staan. De inkomens in deze wijken liggen over het algemeen lager, met het risico dat deze groep huishoudens niet de mogelijkheid heeft om van het gas te gaan. Warmtenetten voorkomen daarmee dat kwetsbare huishoudens achterblijven in de energietransitie. Een warmtenet maakt verduurzaming voor deze groep behapbaar en haalbaar.

Praktijkvoorbeeld: Holland Rijnland

Het regionale warmtenet in Holland Rijnland moeten uiteindelijk ruim 175.000 woningen en gebouwen duurzaam verwarmen. Zonder dat warmtenet en met het uifasieren van aardgas, verschuift de warmtevraag van deze woningen volledig naar elektriciteit met onnodig extra druk op het elektriciteitsnet. Dit leidt tot 1,7 miljard aan extra maatschappelijke kosten. Het project heeft een elektrisch besparingspotentieel van ruim 400 MW ten opzichte van verwarming met individuele warmtepompen. Hiermee worden er circa 450 nieuwe transformatorhuisjes, met een gezamenlijke oppervlakte van twee voetbalvelden, voorkomen.

¹ Een belangrijk agendapunt bij dit debat is collectieve warmte, met de brief 'De Nederlandse warmtetransitie en de rol van collectieve warmte' (Kamerstuk 36576, nr. 122) op de agenda.

Voor het energiesysteem

Alle eieren in hetzelfde mandje houden is niet verstandig. Dat geldt ook voor het energiesysteem. Met warmte als volwaardige optie kan langs meerdere sporen tegelijk worden gewerkt aan de energietransitie. Warmtenetten bieden mogelijkheden voor opslag (in de piek en over seizoenen heen) en kunnen daardoor de druk op het elektriciteitsnet verminderen. Hierdoor hoeven wijken die aansluiten op een warmtenet niet of pas later verzwaard te worden.

Voor de maatschappij

Warmtenetten toepassen op de goede plekken zorgt voor de laagste maatschappelijke kosten van het energiesysteem. Ze vergroten bovendien de energie-onafhankelijkheid doordat de warmte gewoon uit Hollandse bodem komt. Ook maken warmtenetten hiermee woningbouw mogelijk daar waar het elektriciteitsnet tegen zijn grenzen aanloopt. Warmtenetten verlagen de druk op het elektriciteitsnet. Hierdoor kunnen nieuwbouwwoningen en bedrijventerreinen worden aangesloten waardoor ze van de wachtlijst af kunnen.

Keuzes zijn nu nodig

De plannen liggen klaar. Het is daarom belangrijk dat er nu zekerheid wordt geboden met goede randvoorwaarden en financiële middelen, zodat de eerste kansrijke aanjaagprojecten van start kunnen gaan. Die vormen een vliegwiel voor de gehele warmtetransitie. Geef gemeenten en warmtebedrijven daarom de zekerheid dat financiering beschikbaar komt voor projecten die de komende jaren (tot 2030) van start moeten gaan. En geef, zoals de Raad van State ook betoogt, gemeenten en warmtebedrijven inzicht in de beschikbare middelen die na 2030 beschikbaar zullen worden gesteld. De benodigde middelen voor collectieve warmte zijn een publieke investering in de vitale energie-infrastructuur, vergelijkbaar toen Nederland in de jaren zestig investeerde in de aanleg van het gasnet. De warmtetransitie vraagt om eenzelfde investering die tientallen jaren aan maatschappelijke waarde oplevert.

De fundering ligt er, laten we nu samen verder bouwen aan het huis van morgen.